

Leerdoelenmatrix - de Bibliotheek op school

Thema	Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
1. Zoeken en vinden (nl3, nl4, nl5, nl8, oiw35)	<ul style="list-style-type: none"> • Verkennen en verzamelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kennismaken met inrichting en opzet (school)bibliotheek • Kennismaken met mogelijkheden informatieverwerving 	<ul style="list-style-type: none"> • Materialen/informatie zoeken met trefwoordenlijst of computer in verschillende bronnen (waaronder boeken) • Waarheidsgehalte van berichten bepalen 	<ul style="list-style-type: none"> • Betekenis, functie en objectiviteit van bronnen • Informatie op waarden schatten in relatie tot bron • Informatie (op internet) kritisch selecteren • Oordelen of bronnen geschikt zijn
2. Begrijpen en toepassen (nl4, nl5, nl6, nl8, nl11, nl12, ko54, ko56)	<ul style="list-style-type: none"> • Taalfuncties herkennen • Oriënteren op boek • Tekstvolgorde • Basiswoordenschat • Gedichten en rijm herkennen • Basis ict-vaardig 	<ul style="list-style-type: none"> • Taalfuncties herkennen • Herlezen, herkennen • Opbouwen woordenschat • Functie van gedichten herkennen • Creatief uiten • Ict-vaardig 	<ul style="list-style-type: none"> • Schematiseren • Aantekeningen maken • Schrijfstrategieën inzetten • Gedichten schrijven en voordragen • Gebeurtenis vastleggen 	<ul style="list-style-type: none"> • Zelfstandig uitbreiden woordenschat • Informatief, instructief, betogend schrijven • Audio- en videoproductietechnieken en web2.0 toepassingen gebruiken • Multimediapresentatie maken • Toepassen nieuwe media in kunst
3. Inleven en waarderen (nl1, nl9, ko56)	<ul style="list-style-type: none"> • Plezier in (voor)lezen • Taal zien als middel voor communicatie en expressie • Kennismaken met verhalen en (prenten)boeken, voorleesboeken, boeken met rijmpjes, versjes, dichtbundels, informatieve prentenboeken 	<ul style="list-style-type: none"> • Plezier in (zelf) lezen • Kennismaken met verhalen en (informatieve) boeken, serieboeken, stripboeken 	<ul style="list-style-type: none"> • Plezier in lezen en schrijven • Kennismaken met verhalen en (informatieve) boeken, humoristische verhalen, verhalen over andere culturen • Eigen literaire smaak ontwikkelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kennismaken met verhalen en (informatieve) boeken, science fiction
4. Beoordelen en reflecteren (nl1, nl2, nl3, nl5, nl7, nl8, nl10, oiw35, ko55)	<ul style="list-style-type: none"> • Reageren op onderwerpen • Informatie vergelijken • Reflecteren op eigen werk 	<ul style="list-style-type: none"> • Bespreken van jeugdliteratuur • Reflecteren op doel, inhoud en structuur van berichten • Meninge herkennen en vergelijken met eigen mening • Reflecteren op eigen werk en dat van anderen 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie en meningen vergelijken • Feiten en meningen herkennen • Bewust van invloeden en werking media en commercie • Argumenteren 	<ul style="list-style-type: none"> • Argumenten analyseren en vergelijken met eigen mening • Meninge en argumentaties beoordelen • Bewust van invloed en werking media • Werk van schrijvers, kunstenaars, producenten beoordelen • Zichzelf vragen stellen en beantwoorden

Leerdoelenmatrix de Bibliotheek op school – Hoe te lezen en hoe en door wie te gebruiken?

De leerdoelenmatrix is een hulpmiddel voor bibliotheekmedewerkers om gedegen gesprekken op school te voeren. Het zorgt voor een goede inbedding van de activiteiten leesbevordering en mediawijsheid van de bibliotheek in het curriculum van scholen. Dit door in te gaan op de leerdoelen van het kind waar bibliotheek en school samen aan willen werken, in plaats van op de producten en activiteiten. Hierdoor is er aandacht voor de functie van de bibliotheek en richt de bibliotheek zich vraaggericht op de behoefte van de school. De school kiest niet uit een productenaanbod, maar ontvangt van de bibliotheek advies en ondersteuning op gerichte thema's om de kerndoelen te versterken. De matrix is te gebruiken door bibliotheekdirecties, onderwijsspecialisten en lees-mediaconsulenten, die op maat inhoud geven aan de onderdelen lezen en mediawijsheid van de Bibliotheek op school.

Uitleg over de matrix

De matrix laat zien op welke onderdelen in het schoolcurriculum de bibliotheek kan ondersteunen. Dit is verdeeld over vier thema's (verticaal) en over de leer groepen op school (horizontaal).

Leerdoelen

Uitgangspunt vormen de 'kerndoelen' van het basisonderwijs, zoals vastgesteld door het Ministerie van OCW en uitgewerkt in leerdoelen per groep door SLO (nationaal expertisecentrum leerplan ontwikkeling). De tekst in de verschillende vakjes is een selectie van deze leerdoelen per groep. Deze selectie toont de leerdoelen die leesbevordering en mediawijsheid betreffen en die overeenkomen met de doelstelling van de bibliotheek. Een set leerdoelen vormen samen een thema. Het totaaloverzicht toont de aansluiting van bibliotheekdiensten bij het curriculum van de school.

Voorkennis

Onder de matrix staat een pijl 'voorkennis'. Deze symboliseert het feit dat de leerdoelen opeenvolgend zijn. Leerdoelen die gelden voor een groep, zijn ook van toepassing op de groepen daarboven. Bovendien toont dit wat er van de school aan voorkennis wordt verwacht wanneer de bibliotheek een aanbod doet voor een groep op een bepaald thema.

Leesbevordering en Mediawijsheid ineen

De leerdoelenmatrix gaat uit van onderwijsdoelen, om de aansluiting tussen bibliotheekdiensten en schoolcurriculum zo groot mogelijk te maken. Bibliotheekterminologie wordt daarmee vermeden en het accent verschuift van de aanbieder (de bibliotheek) naar de gebruiker (de leerling of de leerkracht). Zo is het aanbod van de bibliotheek duidelijker en overzichtelijker.

Uitleg over het gebruik: vraaggerichte methodiek

De matrix wordt gebruikt tijdens gesprekken met schooldirecties, leescoördinatoren of leerkrachten (teams). Dat gaat volgens een vraaggerichte methodiek.

In gesprek met schooldirecties en leescoördinatoren

Een gesprek met de schooldirectie en/of de leescoördinator is erop gericht zoveel mogelijk informatie van de school te krijgen. Tijdens dit jaarlijkse gesprek staan de speerpunten en ontwikkelingen van de school voor het komende jaar centraal. Dat kunnen speerpunten zijn waar de school zich op wil profileren of punten die ze wil verbeteren omdat er slecht op gescoord wordt. De matrix helpt om het gesprek gericht te houden op de leerdoelen en om aan te tonen op welke onderdelen de bibliotheek kan ondersteunen.

Het doel van het gesprek is een keuze voor de thema(s) en/of de doelgroep(en) waarop de bibliotheek de school het komende jaar zal ondersteunen. (Bijvoorbeeld op het thema *zoeken en vinden* voor groep 5 t/m 8). Ter voorbereiding op dit gesprek worden de schoolgegevens, de Monitorgegevens en de inhoudelijke samenwerking of afname tot nu toe bekeken. De bibliotheekdirecteur of onderwijspecialist die dit gesprek voert, stelt vooral vragen over de gang van zaken op school, de leerresultaten m.b.t. leesbevordering en mediawijsheid en de plannen van de school. Er worden zowel inhoudelijke als organisatorische vragen gesteld.

1 – De kerndoelen worden getoond per thema: NL = Nederlands, KO = Kunstzinnige Oriëntatie en OJW = Oriëntatie op Jezelf en de Wereld. Zie ook <http://tule.slo.nl/>

Passend bij deze wensen doet de bibliotheek een voorstel op maat, aan de hand van de activiteiten en diensten die zij te bieden heeft en aansluitend bij elk genoemd leerdoel. Idealiter wordt bij dit gesprek ook gebruik gemaakt van het lees- en mediaplan² van de school.

In gesprek met leerkrachten(teams)

In een gesprek met een leerkracht wordt verder invulling gegeven aan de inhoudelijke afspraken. Het gesprek is erop gericht om, passend bij een vooraf uitgekozen leerdoel (bijvoorbeeld 'waarheidsgehalte van berichten bepalen' voor groep 5a), een planning te maken voor leerkrachtondersteuning en/of leerlingactiviteiten. Dit kan een gesprek zijn met een individuele leerkracht of een team. Om te zorgen dat er focus ligt in de activiteiten, wordt het gesprek teruggeleid naar de matrix en de gekozen leerdoel(en).

Voorwaarde voor dit gesprek is, dat de lees-mediaconsulent goed op de hoogte is van de gekozen leerdoelen en de situatie op school en van de mogelijkheden en beperkingen van het eigen aanbod per matrixonderdeel. Hiervoor zorgt de bibliotheek voor een overzicht waarin de leerdoelen uit de matrix gekoppeld zijn aan de bibliotheekdiensten, activiteiten en producten. De bibliotheek verzorgt op basis van deze gesprekken een jaarplanning per school. Aan de hand hiervan worden zowel binnen de school als binnen de bibliotheek interne organisatorische afspraken gemaakt.

Meer uitleg?

De Rijnbrinkgroep biedt een workshop aan waarin wordt ingegaan op het gebruik van de leerdoelenmatrix. Er wordt onder andere ingezoomd op de kerndoelen en leerdoelen, het voorbereiden en voeren van een gesprek aan de hand van deze matrix, het geven van een advies op maat en het inpassen van de eigen activiteiten en producten in deze leerdoelenmatrix. Voor meer informatie neem contact op met Iris Meuleman, iris.meuleman@rijnbrinkgroep.nl of kijk op www.rijnbrinkgroep.nl/cursusaanbod.

2 – Informatie over leesplan en een volledig overzicht van de koppeling tussen leesbevorderingsdoelen enerzijds en onderwijsdoelen anderzijds (waaronder referentieniveaus 'taal') is te vinden op www.leesplan.nl/achtergronden/doelen

Colofon

Ontwikkeld door

Het Gelders Bibliotheeknetwerk

Auteur

Iris Meuleman

Eindredactie

de Bibliotheek op school, Astrid van Dam

Vormgeving

Cubiss, Ingrid de Jong

Copyright

© debibliotheekopschool.nl 2012
Sectorinstituut Openbare Bibliotheken
Grote Marktstraat 43
2511 BH Den Haag
+ 31 (0)70 3090 222
www.debibliotheekopschool.nl

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door de samenwerking van Stichting Lezen en SIOB binnen het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming van debibliotheekopschool.nl worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt.